

Мей

Літвін і мастацтва

Год выдання 38-ы
№ 36 (2396)
9 мая 1969 г.
ПЯТНІЦА
Цана 4 кап.

СЁННЯ—
ДЗЕНЬ
ПЕРАМОГІ

МАГІЛЕў-СКАЯ гарадская бібліятэка імя Лермантава актыўна ўключылася ва Усеаюзны грамадскі агляд бібліятэк, прысвечаны 100-годдзю з дня нараджэння У. І. Леніна. Супрацоўнікі не імкнуцца дасягнуць таго, каб чытаць творы правадзіра, зрабіць усё, каб найбольш поўна і зматаніравана выкарыстаць кніжны фонд. Індывідуальныя гутаркі, чытанні творца Ільіча, кніжныя выстаўкі, бібліярэферны агляды, сустрэчы са старымі камуністамі, удзельнікамі Кастрычніцкай рэвалюцыі, грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў, ветэранамі мірнай працы — цяжка пералічыць усё формы і метады работы з чытачом, які тут ужываюцца.

УСЕАЮЗНЫ АГЛЯД БІБЛІЯТЭК
КАБ ГАСЛІ ПАТРЫЁТАМІ...
Л. КЛЮЕВА,
выкладчыца Магілёўскага бібліятэчнага тэхнікума

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАЎ БССР

ЦІ ЗДАРАЛАСЯ вам плыць па рацэ змаганьня ўдэса або грады сонца?
Калі параход агінае іх, позірк выходзіць, то зашпэты каменні, то стромыя схілы, бо немагчыма адразу акінуць вонкам усё масіў.
Але калі параход адлівае даўлей, вы раптам уобачыце магучую камяністую грамаду палкам, з усімі яе незвычайнымі абрысамі, ва ўсёй яе велічыні...
...Нястомная і бурлівая рака часу ўсё далей і далей адносіць нас ад 9 мая 1945 года.
Але па меры таго, як на календары з'яўляюцца новыя даты, як хлопчыкі становяцца юнакамі, а ў валадах людзей мяккае напалення ўсё выразней выступае сівізна — усё больш шырока і велічынна паўстае тое, што мы называем кароткім, як усплёск салюта, словам — Перамога. Паўстае на ўсёй гіганцкай рост, як бронзавы салдат у Трэптану-парку, што топча ботам абломкі фашысцкай свастыкі.
Суровы і строі позірк воіна, які ўвайшоў над Берлінам, Глыбокія маршчыны — следы салдацкай працы і ідэяў дум — пакрылі яго лоб. Хто зацікавіцца, прабудзіцца ім кітаветы? Хто зацікавіцца зоркай, пахнутыя ім над брацкімі магіламі?
І калі зараз ляжыць у космас магучы карабэль, а дзеці ўсімхатня сонцу, калі трактары мірна гудуць на палях, а ў вясновыя парках чуваць шэпт закаханых, — усё гэта дзякуючы яму, простаму салдату, які з боімай прамога ад Волгі да Берліна.
Праз гадзі і версты я ўзраўнаў гэтыя бронзавы твар. Нешта вельмі цікавае, нешта роднае і блізкае заўважваю ў зацэпленых я пераносіць брытвах, у абрысках губ, у свабодна адкінутых вядзавалася...
І адразу ж у памяці маёй узраўнаў бронзу змяняюць дзесяткі нывы — радасныя і трывожныя, стомленыя і усхваляваныя твараў. Франтавыя палубы прыгадваюць мне руні. І вось ужо зноў перада мной бясконыя звыліны траншей, начныя пераправы, залесеныя зарывы блізкіх і далёкіх пакараў... А ў вушах — то гул артылерыйскай, то рэжы, як удар бізона, сурод прамоў наводнай, то кароткія зэркі куліметра... І я бяжучы зноў маюся са свабоднымі ботамі і гразючы гулу дарог сорака першага года.
Менавіта тады, у сорака першым, самыя глыбокія, самыя памятныя маршчыны спадасвалі твар нашай Перамогі...
Пад боімамі мы набылі горкае веданне жыцця, вучыліся не на словах, а на справе быць вернымі, стойкімі, мужнымі... Якія непадобныя былі нашы дарогі на тыя, аб якіх столькі спявалася ў брацкіх даважыніх песнях! І, можа, таму такім вострым болям адчуваўся ў юных сэрцах кожны крок на Усход.
Гэта было вельмі цяжка — адыходзіць з родных мясцін, быць вочы, поўныя даюры і болем, чужы іншы раз вельмі жорсткія словы. І калі мы ўсё-такі пакідалі сёлы і гарады, дык зусім не таму, што быццам бы не было мужнасці і стойкасці ў нашых сэрцах, што быццам бы ўласныя жыцці пайлі мы вышэй, чым родную зямлю...
Мне ўспамінаецца двор запаснога палка ў Днепрапятроўску. Гэта было ў ліпені, у гэты час вайна была ўжо ў вяртальным пункце, чатыры запыленыя баіны з чорнымі трайфэлічнымі аўтаматамі на грудзях. У двай пад палаткамі бялелі павязі.
Наперад ішоў малады рынавец палітрук, ягона падтрымліваў чырвонаармеец. Дзівяная група спынілася перад штабам. І мы, юнакі, якія тады яшчэ не нокалі поруху, уобачылі, як адвечна насустрэчы ім высікаў паўнаваты чалавек з палітрука шпаламі на палітрах і старым — з адкладнай эмаллю — ордэнам Чырвонага Сцяга на грудзях.
— Іван, адкуль ты? — не зяртаючы ўвагі на байноў, якія сталі пабілі, трывожна запытаўся — Чаму тут?
— З акружэння... Выйшлі... Вось...
Палітрук з намяганнем падняў руку і прынуціў губы, пацігнуў за наўзроўні сцяг.
«Што гэта? Кроў?» У расціпленым трыкутніку каўчара ўсё раптам зачаравана. Бясы паном разарвалі ў мясцечку. І тады мы ўбачылі, што вонка цела палітрука шчыльна абмаваны сцяг. Нешта аспіраючы пацігнуў яго да сябе. Над шырокім палітрукам паказалася бурна ад запячанай крыві і поту бінты.
«Самарскі...» — паспеў я працягнуць на сцягу паямацкія літары.
— Ванюша. Сыночкі...
Стары палітрук прыгнуў руку і кінуўся да палітрука, які, здавалася, вост-вост упадае.
Потым, потым мы даведзліся аб героях Бреста, аб заваленым у каземане трыбуцы, які да апошняга дыхання трыбуці «Інтэрнацыянал», аб бяспастных танкістах, якія прычыліся на палітрах машынае на вуліцах ішоў закладзенага вядомай Мінска, аб тых, якіх падзіваў вядомай і безмясечных войнаў... Але што жас параднацца з першым уражаннем, калі вост так проста — твар у твар — сустракаецца з людзьмі, якія прайшлі праз агонь, зазірнулі ў вочы смерці і вытрымалі яе жахлівы позірк!
...Догі і вельмі цяжкі быў наш шлях да Перамогі. Яе апалены баімі твар бачылі мы і ў беларускіх палках пад Масквой, і ў аюках Сталінграда, і ў халодных багнях літвінскіх балот, і там, на Одары, дзе пачынаўся апошні рыжок да Берліна.
Мне выпала шчасце ў радах байноў Першага Беларускага фронту — таго самага, што вызваў даў нашы родныя гарады і вёскі, — дайці да гэтых апошніх рубяжкоў вайны, уобачыць і перажыць берлінскі май.

Калі Васіль Сяргеевіч Мічурын атрымаў Залатую Зорку Героя, многіх з гэтых хлапцоў яшчэ не было на свеце. Сёння яны трымаюць у руках зброю, асвятлюю славой бацькоў. Уважліва слухаюць маладыя воіны ветэраны...
Фота П. ДЗЮБІНА.

АБЛІЧЧА НАШАЙ ПЕРАМОГІ

Аляксандр ДРАКАХРУСТ

ва. Чатыры разам... У пяты яму ўдалося ўтрымацца ў краінным доме...
З кожным днём наступлення на жоўтыя імяцішкі ўказальніках мы чыталі: «Да Берліна 50 кіламетраў...», «Да Берліна 40 кіламетраў...», «Да Берліна 15 кіламетраў...»
Наперад! Наперад! Цяжка перадаць, што адчулі кожны з нас, калі ва насам, які вядзе да Сілезскага ваквала, праз пацарную лістоў прыгарадных парнаў Альт-Фрыдрыхсфельд, адрыўся ваяліны горад, ахоплены асяпальнымым полымем.
Усе ведалі: ідуць апошнія дні, можа, апошні гадзіны вайны. Але з характэрным тунам, які нагадае свіст вільякага біца, прарасілася «аўфэшт», няспыняны білі кулямёты, гуджэ, зваліся мшы. І тэрба было ўзнімацца, і зноў ісці ў атаку, і паўсці да станцыі берлінскага метра з цяжкімі зарадамі ўзруфачкі...
І паўсці, і падзімацца... Падзілі і падзімацца зноў, думачы толькі аб адным: калі ж, калі ж, нарашце, праз пралом у сцяне пакажыцца цэнтр гэтага, здавалася б, бясконнага горада...
Але да рэйхстага было даўка. А пакуль праз вузкія шчыльнікі падвальных аюк, напалову прыкрытыя тоўстымі жалезнымі шторамі, можна было бачыць на трамвайных шпцах зрашчаныя кудзі і аскодкі вагоны з памалаяваным на іх мяздвелькам — гербом Берліна, і дзелі пуч ззялі дзіркамі — бомбы прабіваў і паўсці ўзнімацца.
Ва ўзводах у нас засталася зусім ніякая людзей. Але якія гэта былі людзі! Я памятаю іх дзень. Усіх памянна. І вільяка нехміжыкага Шаньшанова, з цяжкім, нібы адлітым з чыгуны тварам (ён атрымаў Залатую Зорку яшчэ на Дняпры), і товара-развядчыка Мількіа, і Місеева, дыяра, і ў самі адчайны момант адцінуў увагу немцаў і даў нам магчымасць падарваць станцыю...
І некалькі дзён насіў з сабой яго партбелт — да штаба батальёна немагчыма было дабрацца — і мне здавалася, што гэты ціхі пахлы салдат, які мог быць мне бацькаў, усё яшчэ дзёе побач.
А сержант Нясманшын з рыжым шаўчонаўскім вусамі і глухаватым раскаштым басам! Ужо лі самай Шпрое, на набярэжнай перад каралеўскай палатам, ён выратаваў усю нашу штурманскую групу. Догнаў нямецкага граната, дыяра прыцяла нямавелам адчуць, з шырокім упала наля яго... Але выбух пратрыў не побач з намі, а там, за паўразбуранай сцяной, дзе заселі гераіны фальксштурмы: Нясманшын паспеў перацінуць гранату...
Праз некалькі дзён, ужо пасля таго, як закончылася баі і разам з берлінцамі разбіраў барыядаў. Сусед, немагчыма ўжо чалавек з рукамі, у які, вядзь, назаўсёды ўеўся металічны пал, дапрасіў закручыць...
Прагна зацігнуўшыся, ён паглядзеў на сержанта, падняў два пальцы, а потым, тычушы сабе ў грудзі, сказаў:
— Цвай кіндэр... Фронт... Калут...
Нясманшын нахмурыў губы, рыжыя бровы і павольна падняў цяжкую кісць.
— Чатыры...
Немец апусціў вочы і, расцінушы пальцамі паяросу, адшпую ў бок...
Перад намі ў поплель і руінах, з праломленымі тунелямі і рухнуўшымі масамі ляжаў Берлін — сталіца «трэціга райха». Здавалася, не было аніяк з людзя не азісваў бы белы шматок. А пад ім у з дзень вядзелься размашчата напісаны гербсвэсткім прапагандыстам аршынным літары: «Мы не капітуліруем...»
...Цяжэ, цяжэ няўмольная рака часу. Вось ужо хутка мне вярці стогодзья з той майскай рачыцы, калі, даведзшыся аб заканчэнні вайны, мы ў маленькім берлінскім дворыку да хрыпаты крычалі «Ура!»
І вяхай рака часу адносіць нас усё далей, яна не можа сперці рысы, адначанна бласмерцем, Я пазнаю іх у мужнай засяроджанасці насмаўтаў, якія падрыўталіся да чарговага штурму. Суседзі, і ў суровай задумлівасці былах партызан, якія ту, і ў суровай задумлівасці былах партызан, якія ту, і ў абліччы слухаюць трагічныя званы Хатыні, і ў абліччы юных салдат, якія грудзямі сваімі прыкрылі далей востраў на Усход...
Перамога. Па-абыма хваляюча гучыць гэтае слова ў нас, на беларускай зямлі, якая аведала Усе беды вайны.
Пачынаючы з сорака чацвёртага, раскашчатыя літвінскія грамы заўсёды глыбока хваляюць нашы сэрцы. Яны нагадваюць аб часе, калі ў грудзях кананамі, у ляскае танівак гусецян, і хрыплым, натруджаным «ура», у злосным пыле дарог і аднім дэме пакарышчаву, ля шырокага Дняпра і Ціхага Дома, сарод руін Мінска, на прымянонскіх кручав спакутанай Беларусі ішлі на захад салдаты з чырвонымі зоркамі на пацарнічых палатках...
Ачышчальная навальніца над Беларуссю была прадвеснікам Перамогі. Памяць аб ёй не намерула за чэрць стогодзья. Вечы яе нягасны агонь. Так, яна жыла, яна шырыцца, яна працігвае сваё істотнае шчасце — наша Перамога!
І новыя пакаленні з захапленнем і годасцю глядзяць на яе жывы, ралучы, па-чалавечы прыгожы твар...

ПЕРАД ГЛЕДАЧАМІ МІНСКА

ЗАКЛЮЧНЫ ПАКАЗ ЛЕПШЫХ СПЕКТАКЛЯў РЭСПУБЛІКАНСКАГА АГЛЯДУ, ПРЫСВЕЧАНАГА 50-ГОДДЗЮ БССР І КАМПАРТЫ БЕЛАРУСІ

Прайшоў паўвекавы юбілей рэспублікі, але яго рэха чутна дагтуць. Аб гэтым гаворыць і заключны паказ лепшых спектакляў рэспубліканскага агляду драматычных тэатраў, які пачаўся ў Мінску 5 мая герачнай хронікай Акадэмічнага тэатра імя Я. Купалы «Гудбеласяга рэспубліка».

6 мая ў сталіцы рэспублікі Брэсці абласны тэатр імя ЛКСМ Беларусі паказаў гісторыка-рэвалюцыйную драму К. Губэрціча «Брэсцікі мір». 14 мая на суд мінчан вынесена сваю пастановку «Гудбеласяга рэспубліка» Гомельскі абласны тэатр (аўтар інсцэніроўкі і пастаноўчых заслужаныя артыст БССР І. Папоў). А на другі дзень тэатр паказаў яшчэ адну сваю работу — драматычнае пэзму Н. Пало і Г. Папова — «Легенда аб песьні няспяваю».

ДА СЛАўНАЙ ГАДАВІНЫ

У Пінску адбылося пасяджэнне гарадской юбілейнай камісіі, якая намірэнна мерарытэстам на святкаванню 25-годдзя з дня вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Пяланм прадуражджана арганізацыя выставак, фотавыстаў і паказоў прапачных нашай рэспубліцы ў гадзі Вялікай Айчыннай вайны, правядзенне вечаў, сустрэч з былымі воінамі і партызанамі і многае іншае.

Гарадская арганізацыя таварыства «Веды» наладзіла на прамысловых прадпрыемствах, у кагасках і навуцальных установах чытанне шырока лекцыяў на тэму «Беларускі народ у Вялікай Айчыннай вайне». У клубах і дамах культуры праходзяць тэматычныя вечары — «Яны ішлі ў бой з імам Леніна».

Да 25-годдзя з дня вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў на набярэжнай ракі Піны будзе асталявана галерэя Герояў Савецкага Саюза, якія атрымалі гэтае высокае званне ў баях за Пінск.
Члены мясцовага літаратурнага аб'яднання, журналісты, самадзейныя паэты і кампазітары працуюць над вялікім тэатральна-аперавым прадстаўленнем «Гэтых дзён не зможыце слагаць», з якім шматтысячавы самадзейны калектыў выступіць у дзень свята на Цэнтральнай плошчы Пінска.

Прысвячаецца паплекнікам Ільіча

«Паплекнікі У. І. Леніна» — такіх гэтых тэматычных вечаў праходзіць у Бельска-Вілейскім раённым Доме культуры. Рухаюцца іх журналісты, наставнікі, работнікі райваенкамата, райваканкома, райкома камсамола і культасветустановаў.
Адбыўся тэматычны веча, прысвечаны жыццю і рэвалюцыйнай дзейнасці М. В. Фрунзе. А надалей глыбокаму залу Дома культуры запынілі жыхары раёнага цэнтара і навакольных вёсак. З цікавасцю слухалі яны невялікія даклады пра дзейнасць і юнацкія гадзі М. Каліна, пра пачаткі яго рэвалюцыйнай дзейнасці, які працаваў ён у савецкім староце і старыняна Віканаўчаа Камітэта.

Тэматычны веча, прысвечаны Міхалу Іванавічу, закончыўся праглядам фільма «Усерасійскі староца».

НА БЕЛАРУСКАЙ зямлі нарадзіліся многія выдатныя прадстаўніцы польскай нацыянальнай культуры. Спрод іх — Станіслаў Манюшкі, 130-годдзе дня нараджэння іюга адзначаецца ў гэты дзень.

У мінскай сям'і выдатнае ролу не толькі ў польскай, але і ў беларускай музыцы, многае пацарнуўшы з беларускай народнага песеннага фальклору. І мы з вялікай павагай і любоўю ставімся да яго ідэі.
4 мая на месцы былога фальварка на Уэль Чэрвеньскага раёна Мінскай вобласці, дзе 5 мая 1839 года нарадзіўся С. Манюшка, адбылося ўрачыстае адрачыцкае фестывальнае.

Калі мемарыяльная дошка, устапоўленая на месцы дома, у якім нарадзіўся кампазітар, на ўрачыстым мітынгу сабраліся прадстаўнікі музычнай гранадыскай рэспублікі і шматлікія імясцовыя мейстры мастакоўных вясен і паселіца. Яны цэпля сугрэлі польскіх гасцей — членаў дэлегацыі Варшаўскага вальвогскага праўлення музыкі і мастацтва польска-савецкай дружбы на чале з Войцэхам Вярзэцкім і дэлегацыя Савеза кампазітараў ПНР на чале са старшынёй Савеза Стэфанам Сялянскім. Аб дуэце польскага і беларускага фальклору і мей з сваіх выступленнях прафесары Стэфан Сялянскі і народны артыст СССР Генадзь Цітовіч. Гасці і ўдзельнікі мітынгу ўспалі да мемарыяльнай дошкі, букеты жытых вясак. У мясцовай вяснігатавой школе ў часе ўрачыстага адрачыцкага мітунга С. Манюшкі.

Члены дэлегацыі зрабілі запісы ў нізкіх наведвальніцкай музея. Яны выказалі глыбокую ўдзячнасць за сабраныя экспанаты, якія сілаці шырокую экспазіцыю музея.
6 мая вечаў у канцэртнай зале Беларускай дзяржаўнай філармоніі адбыўся ўрачысты веча, які адкрыў міністр культуры БССР М. Міноўч. На ўрачыстым вечах прысутнічалі прадстаўнікі пасольства Польскай Народнай Рэспублікі ў СССР Раман Дмоўскі, старшыня Беларускага кампазітараў ПНР прафесар Стэфан Сялянскі, доктар Арыета Дамбровіч, доктар Марцін Фрунзе, Ежы Младзельскі, Стэфан Мауракан, прадстаўнікі гаварыцы польска-савецкай дружбы.

ПЯСНЯР ПОЛЬСКАГА НАРОДА

ФЕСТИВАЛЬ МУЗЫКІ СТАНІСЛАВА МАНОШКІ У БЕЛАРУСІ

Беларуская дзяржаўная кансерваторыя дала імя студэнтаў для іх быў даданы канцэрт.
6 мая вечаў у канцэртнай зале Беларускай дзяржаўнай філармоніі адбыўся ўрачысты веча, які адкрыў міністр культуры БССР М. Міноўч. На ўрачыстым вечах прысутнічалі прадстаўнікі пасольства Польскай Народнай Рэспублікі ў СССР Раман Дмоўскі, старшыня Беларускага кампазітараў ПНР прафесар Стэфан Сялянскі, доктар Арыета Дамбровіч, доктар Марцін Фрунзе, Ежы Младзельскі, Стэфан Мауракан, прадстаўнікі гаварыцы польска-савецкай дружбы.

кнігі аб подзігах зямлякоў у час грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў. У гэты дзень, калі ўсё беларускі народ рыхтуецца да святкавання 25-га гады вызвалення рэспублікі ад нямецка-фашысцкіх акупантаў, гэтай прапаганда асабліва ўзмацнілася. Складанасць тэматычнай спіска літаратуры аб вызваленні Беларусі, мемаруаў беларускіх партызан, афармляюцца спецыяльнымі стэнды.

У бібліятэцы аформлены альбомы, які расказвае аб героі абароны Магілёва. Пажакоўля ад часу фотаздымкі. Мужныя, рашучыя твары людзей, якія летам сорака першага года амаль месці стрымлівалі пад Магілёвам шалены націск гітлераўскіх вандалаў. Другі альбом называецца «Нішто не забыты, нішто не забыты». Ён прысвечаны дзямці савецкіх воінаў і партызан, якія загінулі ў барацьбе з фашыстамі. Тут змешчаны фотаздымкі помнікаў, устаноўленых на магілах. Над гэтымі альбомамі часта можна бачыць юных чытачоў. Прышхлія, засароджаныя, нібы адразу пасталелія, разглядаюць яны святшчаныя дакументы і рэліквіі воінскай славы і лобеспіці.

У апошні час у бібліятэцы з поспехам прайшлі канферэнцыі прысвечаныя да 50-годдзя Перамогі па кнігах А. Адамовіча «Партызаны», І. Навуменкі «Сасна пры дарозе», І. Новікава «Дарогі скрываўляліся ў Мінску». У канферэнцыях прынялі ўдзел ветэраны Айчыннай вайны, партызаны. Іх выступленні слухаліся з асаблівай цікавасцю. Юныя слова герояў-франтавікоў знаходзіла водук у сэрцах юнакоў і дзівач.

Супрацоўнікі бібліятэкі раздумля спадучаюць прапаганда ваенна-патрыятычнай літаратуры з краязнаўчай работай, выкарыстоўваюць разнастайныя формы вуснай і пагляднай агітацыі, каб прыцягнуць маладых чытачоў да свайго сорада, да свайго Беларусі. «Край свой цікава ведаць» — так называецца краязнаўчы куток, аформлены ў чытальнай зале. Тут ёсць картары: «Вагаче беларускай зямлі», «Магілёўшчына ў мастацкай літаратуры», шмат малаўзна аформленых рэкамендацыйных спісаў літаратуры.

Вялікую дапамогу бібліятэцы ў выхаванні маладых чытачоў аказваюць камуністы мэтадурніцага завода імя Мяснікова, актыўныя ініцыялоўцы. З трох дзён заснавання завода працую на ім В. Зорын. Няўрымслывы кнігалоб, краязнаўца, ён напісаў гісторыю свайго прадпрыемства.

Неўзабаве шасць альбомаў гісторыі прадпрыемства зоймуць сваё месца ў бібліятэцы. Хочацца назваць тут яшчэ некалькі заўзятых актывістаў кнігалобу: Л. Лапішчу, Е. Лазар, Л. Хананюка. Без іх удзелу бібліятэка не праводзіць ніводнага мерапрыемства.

Вечаўнамі заўсёды людзю ў бібліятэцы імя Лермантава. Прыгуданы шэпт, шорхат старонак. Людзі чытаюць, многа чытаюць. Большасць іх — юнакі і дзівачы. Яны ідуць сюды, каб узбагаціцца ведамі, каб расці высокавасцюымі грамадзянамі, патрыётамі маці-радымы.

Староўчы не прапусціць ніводнага слова, слухалі падлеткі расказ камсамольца ваенных гадюў І. Васільева аб подзігах савецкіх воінаў у барацьбе з фашыстамі. Потым выступіў ваяжак камсамолаў металургічнага завода А. Чыжык. Ад імя нашых сучаснікаў ён гаварыў пра камсамольцаў шасцідзесятых гадюў.

Ваенна-патрыятычнае выхаванне падрастаючага пакалення не абмяжоўваецца толькі вечаўнамі. Шырока прапагандаюцца

Мішчэвіч і выдатная пісьменніца Эліза Ажышка.
На нашай Міншчыне нарадзіўся С. Манюшка, тут рос і развіваўся яго талант. Гэтыя вліяні прадстаўніцы польскага мастацтва палілі беларускія зямлі і ле народна вільяна ілюбу і прызнанне.

Выступалі старшыня Саюза кампазітараў ПНР прафесар Стэфан Сялянскі.
Драгія сябры, мы прыхлалі С. Сялянскі, каб аддаць даніну памяці імям вялікіму кампазітарау С. Манюшкі. Тут мы толькі ты дні, але ўжо маглі наглядна перачуць вільяна прадстаўніцы польскага мастацтва і адначасна гэты юбілей беларускай зямлі.

С. Манюшка нарадзіўся тут, і першыя ўражаны атрымаў за вайшай выдатнай зямлі, ад яе народнай музыкі. Усе мы шчыра і глыбока крануты тым, што тут бачылі і чулі, і мы глыбока удзячны партыі, уладу Беларусі, усяму беларускаму народу.

Мы хацелі сказаць гэта не толькі ад імя Саюза кампазітараў ПНР, а і ад усіх цаніцелюў і шанавальнікаў музыкі С. Манюшкі, а значыць, ад усяго польскага народа.

Потым выступіў першы савецкі кампазітар ПНР у СССР Раман Дмоўскі.
Пасля перапынку адбыўся канцэрт з твораў польскай і беларускай музыкі.

Беларускі дзяржаўны сімфанічны аркестр пад кіраўніцтвам заслужанага арыста рэспублікі В. Катаева выканаў уверцюны да опер С. Манюшкі «Парыж» і «Галына», фінал канцэрта для сярпны з аркестрам Д. Камісінскага (саліст — заслужаны артыст БССР Л. Гарэлін). У суправаджэнні аркестра салістаў Беларускай філармоніі Л. Люкоўчыч выканаў песню С. Манюшкі «Залатая рыбка», а саліст Беларускай філармоніі С. Машчюў — балладу да бісу з аркестрам Г. Вагнера «Увельнічы таполі», напісаную кампазітарам спецыяльна да юбілею С. Манюшкі.

У заключное канцэрта выступіла вядома польская піяністка, заслужаная мастацтвазнаўца і кампазітарка Галіна Чарны-Стэфанька.

Фестываль прысвечаны 150-годдзю з дня нараджэння С. Манюшкі, прадоўжыцца да 12 мая, і пачаўся А. ЦІРКУНОУ.

Старшыня Чэрвеньскага райваканкома Г. Шчэмелю (алева) сустрачае на рэдзіме Станіслава Манюшкі дэлегацыю з Польшчы. Прамае іветкі ірачыкі дэлегацыі, загадчык аддзела культуры Варшаўскай Радзі каралевы Войцэх Вярзэцкі.

Старшыня Чэрвеньскага райваканкома Г. Шчэмелю (алева) сустрачае на рэдзіме Станіслава Манюшкі дэлегацыю з Польшчы. Прамае іветкі ірачыкі дэлегацыі, загадчык аддзела культуры Варшаўскай Радзі каралевы Войцэх Вярзэцкі.

СОБАЛЕВ, маёр Собалеў... З ім быў удзельнікам завадскага бою ў сусветнай вайне, першае імя, з якога яны пачыналі ўспамінаць ты дзеянні дна. — Собалеў. Ён з'яўляўся на самых небяспечных участках — у параванай гімнасперцы, чорнай пуды і паравага дыму, але спакійна і нават крыху педантычна.

«...Дакументы не захаваўся. Прывітанне маёра або падпалкоўніка Собалева нідзе не ўзнамяняе. Трэба знайсці іншы шлях...»
З дапамогай К. І. Кузьмянікова мы знайшлі і спісакі з генерал-маёрам А. А. Аляксеевым, які ў чэрвені 1941 года камандаваў пагранатрадам. Менавіта на дапамогу падрададзялення А. А. Аляксеева павёў сваю групу маёра Собалева ў лес пад станцыяй Зялёнае Увечары 28 чэрвеня 1941 года.

Генерал А. А. Аляксееў пісаў: «Добра ведаю, што каля Заслаўля знаходзіўся 11-ы ваенна-тэхнічны склад, начальнікам якога быў маёр Гаваруш Собалеў, з ім я не раз сустракаўся. Валыны камандаў, загартаваны ў бах і паходах з Ірбіта яшчэ ў 1944 годзе. Куды? Гаэта ніхто не ведае. Начальнік Ірбіцкага гарадзела мільні маёр Гаваруш адказаў: «Выявіць сувязь зацікаўленага маёра тав. Собалева не ўдалося магчымым... Грамадзяне не памятаюць Іх Імён. Дамовой кіт дома № 1 па вул. Савецкай за тры гады не захаваўся...»
Толькі летась восенню ў мяне і маіх сяброў нарэшце ўспыхнула іскра надзеі. Пасля доўгага маўчання адгукнуліся таварышы з Ірбіцкага гарадзела, якім, трэба думаць, давялося па нашай просьбе пераглядзець горы архіўных папер. Яны паведамілі: «...На дакументах, што захаваўся, і на падставе аспросу мясцовых

Курскай вобласці...»
Звартаемся з просьбай у Курск. Вылажце, што пэўнівая справа выслана адтуль у 1947 годзе.
І толькі сёння ў сакавіку ў МУС СССР нам паведамілі, што ў перыяд выплаты пенсіі (да верасня 1946 года) Собалеў жыў у горадзе Новы Аскол Курскай, а цяпер Беларускай вобласці.
А пра некалькі дзён мы ўжо трымаў у руках два пісьмы, якія прышлі ў адзін дзень з Беларода і Новага Аскола. Чытаў людзі, супрацоўнікі мільні таварышы Сазаўскі і Абушнік, спецыяльна паведамілі адзас сямі маёра Собалева Пятра Васільевіча Аляхонкіна пасляма ў Новы Аскол пісьмо.

Хто ён? Адкуль? Дзе служыў да Заслаўля? І, галоўнае, які лёс напатаў яго? На ўсе гэтыя пытанні даўга-доўга я не мог дабыцца пэўнага адказа. Многіх байцоў лёс з'яўляўся ў Собалеў толькі на некалькі дзён, некаторыя хоць і служылі ў Заслаўлі пад камандаваннем Собалева, нічога не ведалі пра яго нікуль і пра яго лёс.

Вось што мне расказаў адзін з удзельнікаў заслаўскага абароны, маёр у адстаўцы Віталь Аляксандравіч Крылоў.
— Калі стала ясна, што далей утрымліваць пазіцыю немагчыма — немцы былі ўжо з усіх бакоў, — мы ўварвалі ваенныя склады і адшлі ў лес ля станцыі Зялёнае. Там мы разбіліся на дзве групы. Першая на чале з маёрам Собалевым пайшла на захад да Дзяржынска, дзе, як мы тады меркавалі, яшчэ змагаліся з ворагам падрададзялення 16-га пагранатрада А. А. Аляксеева... Мне, па загадзе камандзіра, з другой групай і рэшткамі аўтаратрапта, таварыства адыходзіць на Мінск. Потым ніхто з нас больш не бачыў маёра Собалева, нашата выдатнага сябра і камандзіра.

Васіль Іванавіч Радкоў, цяпер капітан запаса, таксама змагаўся ў атрадзе маёра Собалева. Ён успамінае:
— Ужо ўдзень 22 чэрвеня ўсе мы арганізавана сталі рыхтавацца да бою, хоць вораг быў яшчэ далека. Капіталі акапы, абсталявалі кулямётныя гнёзды, камандны пункт, пракавалі лініі кабеляў і сувязі. Нашы камандзіры ўсё правялі і прадугледзілі. І калі фашыстам удалося прарвацца з поўначы да Заслаўля, яны наткнуліся на моцны заслон.

Перад самым пачаткам бою маёр Собалеў асабіста абшоў агнявыя пазіцыі. Ён падбадзёрваў нас, смяючыся нават, гаварыў: «Войны не коўкацца, а ўвучнем! Кулямёту ў нас хапае, патронаў і гранат таксама. Сустранем немцаў прыцэльна намя і агнём. Хутка з тэлу падыецца наша яхта і пагоніць ворага!»
Праўда, падмацаваны тады мы не дакачалі, але фашыстаў сустраляў як след. Толькі за паўдня 26 чэрвеня мы з чырвонаармейцам Пятром Грыгор'евым са сваёй «максима» расстрэлялі 25 поўных стужак і пусцілі ў ход па 20 рушнічных гранат. Васітэхнік перагарагану В. А. Крылоў, мой неперадзаны начальнік, арганізаваў падвоз боёвайскасці па пазіцыі, звачуачы параненых...
У самым крытычным моманты бою мы адчувалі, які ў нас талковы і мужны камандзір. Мы верылі яму, напаму старэйшаму таварышу і сябру... Як склаўся яго лёс пасля 28 чэрвеня, я не ведаю. Трэба шукаць байцоў, якія былі ў яго групе, што прабіраліся да Дзяржынска. Усе не маглі загінуць...
Падпалкоўнік у адстаўцы В. В. Фядулаў з асабовым складам артылерыі, якой ён тады камандаваў, у першы ж дзень вайны перайшоў у падначаленне маёра Собалева.

Летась «Літаратура і мастацтва» друкавала нататкі журналіста І. Каршакевіча пра гарацкую абарону Заслаўля ў чэрвені 1941 года.
Журналісты пошуку даў магчымасць выказаць прывітанні і лёс многіх удзельнікаў шматдзённых боёў.
Толькі пра маёра Собалева — чалавека, які ўзначаліў заслаўскую абарону, асабістым прыкладам натхніў чырвонаармейцаў, да самага апошняга часу было вядома вельмі мала.
Нядаўна І. Каршакевіч удалося запознаць і гэтую «белую пляму».

Жыжароў устаноўлена: у горад Ірбіта прыбыла сям'я маёра Собалева Пятра Васільевіча 21.VII—1941 г., эвакуіраваная з г. Заслаўля, Іжонка (імя і мя п'ябальна невядома), сыны Юрый і Барыс... Паводле паведамлення грамадзянін Цітовай А. П. старэйшы сын (імя не памятаю) быў прызваны ў Савецкую Армію і вярнуўся з фронту па інваліднасці (ампутавана нага)...
Пракалада ў 1944 годзе Собалеў выехаў з Ірбіта. Куды? — невядома. Дамовыя кнігі не захаваўся...
Эвакуіраваная сям'я камандзіраў-пагранічнаў атрымалі дапамогу (або па атэстатах) праз абласнае ўпраўленне НКВС... Прымаючы меры па ўсталяванні месцазнаходжання самі Собалеў, якую вы шукаеце, аб чым паведаміць дадаткова...
Дзякуй таварышам. Галоўнае — імя і мя па-бальку пагранічна яны ўстанавілі, і мы пайшлі далей.
Пры садзежні Ірбіцкага гарадзела ваеннага падпалкоўніка Голубева і супрацоўнікаў УГДБ на Сявядлоўскай вобласці ўжо ў Сявядлоўску былі падняты архівы: 3 дакументаў высветлена: «Пенсія з выпадку страты кар'ерыя Собалева П. В., які загінуў на фронце, выплачанае грамадзяніну Собалевай Пятроўне Андрэўне да 15.VIII. 1944 г., пасля чаго быў выслана ў фіннадзель УНКВС

«...Дакументы не захаваўся. Прывітанне маёра або падпалкоўніка Собалева нідзе не ўзнамяняе. Трэба знайсці іншы шлях...»
З дапамогай К. І. Кузьмянікова мы знайшлі і спісакі з генерал-маёрам А. А. Аляксеевым, які ў чэрвені 1941 года камандаваў пагранатрадам. Менавіта на дапамогу падрададзялення А. А. Аляксеева павёў сваю групу маёра Собалева ў лес пад станцыяй Зялёнае Увечары 28 чэрвеня 1941 года.

Генерал А. А. Аляксееў пісаў: «Добра ведаю, што каля Заслаўля знаходзіўся 11-ы ваенна-тэхнічны склад, начальнікам якога быў маёр Гаваруш Собалеў, з ім я не раз сустракаўся. Валыны камандаў, загартаваны ў бах і паходах з Ірбіта яшчэ ў 1944 годзе. Куды? Гаэта ніхто не ведае. Начальнік Ірбіцкага гарадзела мільні маёр Гаваруш адказаў: «Выявіць сувязь зацікаўленага маёра тав. Собалева не ўдалося магчымым... Грамадзяне не памятаюць Іх Імён. Дамовой кіт дома № 1 па вул. Савецкай за тры гады не захаваўся...»
Толькі летась восенню ў мяне і маіх сяброў нарэшце ўспыхнула іскра надзеі. Пасля доўгага маўчання адгукнуліся таварышы з Ірбіцкага гарадзела, якім, трэба думаць, давялося па нашай просьбе пераглядзець горы архіўных папер. Яны паведамілі: «...На дакументах, што захаваўся, і на падставе аспросу мясцовых

Курскай вобласці...»
Звартаемся з просьбай у Курск. Вылажце, што пэўнівая справа выслана адтуль у 1947 годзе.
І толькі сёння ў сакавіку ў МУС СССР нам паведамілі, што ў перыяд выплаты пенсіі (да верасня 1946 года) Собалеў жыў у горадзе Новы Аскол Курскай, а цяпер Беларускай вобласці.
А пра некалькі дзён мы ўжо трымаў у руках два пісьмы, якія прышлі ў адзін дзень з Беларода і Новага Аскола. Чытаў людзі, супрацоўнікі мільні таварышы Сазаўскі і Абушнік, спецыяльна паведамілі адзас сямі маёра Собалева Пятра Васільевіча Аляхонкіна пасляма ў Новы Аскол пісьмо.

Хто ён? Адкуль? Дзе служыў да Заслаўля? І, галоўнае, які лёс напатаў яго? На ўсе гэтыя пытанні даўга-доўга я не мог дабыцца пэўнага адказа. Многіх байцоў лёс з'яўляўся ў Собалеў толькі на некалькі дзён, некаторыя хоць і служылі ў Заслаўлі пад камандаваннем Собалева, нічога не ведалі пра яго нікуль і пра яго лёс.

Васіль Іванавіч Радкоў, цяпер капітан запаса, таксама змагаўся ў атрадзе маёра Собалева. Ён успамінае:
— Ужо ўдзень 22 чэрвеня ўсе мы арганізавана сталі рыхтавацца да бою, хоць вораг быў яшчэ далека. Капіталі акапы, абсталявалі кулямётныя гнёзды, камандны пункт, пракавалі лініі кабеляў і сувязі. Нашы камандзіры ўсё правялі і прадугледзілі. І калі фашыстам удалося прарвацца з поўначы да Заслаўля, яны наткнуліся на моцны заслон.

Перад самым пачаткам бою маёр Собалеў асабіста абшоў агнявыя пазіцыі. Ён падбадзёрваў нас, смяючыся нават, гаварыў: «Войны не коўкацца, а ўвучнем! Кулямёту ў нас хапае, патронаў і гранат таксама. Сустранем немцаў прыцэльна намя і агнём. Хутка з тэлу падыецца наша яхта і пагоніць ворага!»
Праўда, падмацаваны тады мы не дакачалі, але фашыстаў сустраляў як след. Толькі за паўдня 26 чэрвеня мы з чырвонаармейцам Пятром Грыгор'евым са сваёй «максима» расстрэлялі 25 поўных стужак і пусцілі ў ход па 20 рушнічных гранат. Васітэхнік перагарагану В. А. Крылоў, мой неперадзаны начальнік, арганізаваў падвоз боёвайскасці па пазіцыі, звачуачы параненых...
У самым крытычным моманты бою мы адчувалі, які ў нас талковы і мужны камандзір. Мы верылі яму, напаму старэйшаму таварышу і сябру... Як склаўся яго лёс пасля 28 чэрвеня, я не ведаю. Трэба шукаць байцоў, якія былі ў яго групе, што прабіраліся да Дзяржынска. Усе не маглі загінуць...
Падпалкоўнік у адстаўцы В. В. Фядулаў з асабовым складам артылерыі, якой ён тады камандаваў, у першы ж дзень вайны перайшоў у падначаленне маёра Собалева.

Жыжароў устаноўлена: у горад Ірбіта прыбыла сям'я маёра Собалева Пятра Васільевіча 21.VII—1941 г., эвакуіраваная з г. Заслаўля, Іжонка (імя і мя п'ябальна невядома), сыны Юрый і Барыс... Паводле паведамлення грамадзянін Цітовай А. П. старэйшы сын (імя не памятаю) быў прызваны ў Савецкую Армію і вярнуўся з фронту па інваліднасці (ампутавана нага)...
Пракалада ў 1944 годзе Собалеў выехаў з Ірбіта. Куды? — невядома. Дамовыя кнігі не захаваўся...
Эвакуіраваная сям'я камандзіраў-пагранічнаў атрымалі дапамогу (або па атэстатах) праз абласнае ўпраўленне НКВС... Прымаючы меры па ўсталяванні месцазнаходжання самі Собалеў, якую вы шукаеце, аб чым паведаміць дадаткова...
Дзякуй таварышам. Галоўнае — імя і мя па-бальку пагранічна яны ўстанавілі, і мы пайшлі далей.
Пры садзежні Ірбіцкага гарадзела ваеннага падпалкоўніка Голубева і супрацоўнікаў УГДБ на Сявядлоўскай вобласці ўжо ў Сявядлоўску былі падняты архівы: 3 дакументаў высветлена: «Пенсія з выпадку страты кар'ерыя Собалева П. В., які загінуў на фронце, выплачанае грамадзяніну Собалевай Пятроўне Андрэўне да 15.VIII. 1944 г., пасля чаго быў выслана ў фіннадзель УНКВС

«...Дакументы не захаваўся. Прывітанне маёра або падпалкоўніка Собалева нідзе не ўзнамяняе. Трэба знайсці іншы шлях...»
З дапамогай К. І. Кузьмянікова мы знайшлі і спісакі з генерал-маёрам А. А. Аляксеевым, які ў чэрвені 1941 года камандаваў пагранатрадам. Менавіта на дапамогу падрададзялення А. А. Аляксеева павёў сваю групу маёра Собалева ў лес пад станцыяй Зялёнае Увечары 28 чэрвеня 1941 года.

«...Дакументы не захаваўся. Прывітанне маёра або падпалкоўніка Собалева нідзе не ўзнамяняе. Трэба знайсці іншы шлях...»
З дапамогай К. І. Кузьмянікова мы знайшлі і спісакі з генерал-маёрам А. А. Аляксеевым, які ў чэрвені 1941 года камандаваў пагранатрадам. Менавіта на дапамогу падрададзялення А. А. Аляксеева павёў сваю групу маёра Собалева ў лес пад станцыяй Зялёнае Увечары 28 чэрвеня 1941 года.

Генерал А. А. Аляксееў пісаў: «Добра ведаю, што каля Заслаўля знаходзіўся 11-ы ваенна-тэхнічны склад, начальнікам якога быў маёр Гаваруш Собалеў, з ім я не раз сустракаўся. Валыны камандаў, загартаваны ў бах і паходах з Ірбіта яшчэ ў 1944 годзе. Куды? Гаэта ніхто не ведае. Начальнік Ірбіцкага гарадзела мільні маёр Гаваруш адказаў: «Выявіць сувязь зацікаўленага маёра тав. Собалева не ўдалося магчымым... Грамадзяне не памятаюць Іх Імён. Дамовой кіт дома № 1 па вул. Савецкай за тры гады не захаваўся...»
Толькі летась восенню ў мяне і маіх сяброў нарэшце ўспыхнула іскра надзеі. Пасля доўгага маўчання адгукнуліся таварышы з Ірбіцкага гарадзела, якім, трэба думаць, давялося па нашай просьбе пераглядзець горы архіўных папер. Яны паведамілі: «...На дакументах, што захаваўся, і на падставе аспросу мясцовых

Курскай вобласці...»
Звартаемся з просьбай у Курск. Вылажце, што пэўнівая справа выслана адтуль у 1947 годзе.
І толькі сёння ў сакавіку ў МУС СССР нам паведамілі, што ў перыяд выплаты пенсіі (да верасня 1946 года) Собалеў жыў у горадзе Новы Аскол Курскай, а цяпер Беларускай вобласці.
А пра некалькі дзён мы ўжо трымаў у руках два пісьмы, якія прышлі ў адзін дзень з Беларода і Новага Аскола. Чытаў людзі, супрацоўнікі мільні таварышы Сазаўскі і Абушнік, спецыяльна паведамілі адзас сямі маёра Собалева Пятра Васільевіча Аляхонкіна пасляма ў Новы Аскол пісьмо.

Хто ён? Адкуль? Дзе служыў да Заслаўля? І, галоўнае, які лёс напатаў яго? На ўсе гэтыя пытанні даўга-доўга я не мог дабыцца пэўнага адказа. Многіх байцоў лёс з'яўляўся ў Собалеў толькі на некалькі дзён, некаторыя хоць і служылі ў Заслаўлі пад камандаваннем Собалева, нічога не ведалі пра яго нікуль і пра яго лёс.

АД КАМІТЭТА ПА ЛЕЊІНСКІХ І ДЗЯРЖАЎНЫХ ПРЭМ'ЯХ СССР У ГАЛІНЕ ЛІТАРАТУРЫ, МАСТАЦТВА І АРХІТЭКТУРЫ ПРЫ САВЕЦЕ МІНІСТРАЎ СССР

Камітэт па Леаніскіх і Дзяржаўных прэміях СССР у галіне літаратуры, мастацтва і архітэктуры паведамілі, што да ўдзелу ў конкурсе на атрыманне Дзяржаўных прэміяў СССР 1969 года далучаны наступныя кандыдатуры:

- 1. АБРАМАУ Ф. А. Раман «ДЗВЕ ЗІМЫ ТРЫ ЛЕТЫ». Прадстаўлена Маскоўскай пісьменніцкай арганізацыяй Саюза пісьменнікаў РСФСР, Ленінградская пісьменніцкая арганізацыя Саюза пісьменнікаў РСФСР, рэдакцыя часопіса «Новы свет».
- 2. АСТАФ'ЕВ В. П. Кніга апавесцей «КРАДЗЕЖ», зборнік апавяданняў «АПОШНІ ПАКЛОН». Прадстаўлена Саюзам пісьменнікаў РСФСР.
- 3. БАБАЕЎСКІ С. П. Раман «БЕЛЫ СВЕТ». Прадстаўлена рэдакцыяй часопіса «Востраў».
- 4. КОЧАТАУ У. А. Раман «ВУГАЛ ПАДЗЕННЯ». Прадстаўлена Саюзам пісьменнікаў РСФСР, рэдакцыяй газеты «Савіетскі Работнік», рэдакцыяй часопіса «Огонек», выдавецтвам «Молодая гвардыя».
- 5. ЛІПАТАУ В. У. Кніга «ВЯСНОЎ ДЗЕНТЭЙТ». Прадстаўлена рэдакцыяй часопіса «Знамя».
- 6. МАЛЫШКА А. С. Цыкл вершаў «ДРОГА ПАД ЯВАРАМ!» з аднайменнай інгі вершам. Прадстаўлена Саюзам пісьменнікаў Украіны.
- 7. УШАКОМ М. М. Кніга вершаў «ТЭАТРАЛ». Прадстаўлена Саюзам пісьменнікаў Украіны.

У ГАЛІНЕ МУЗЫКІ І КАНЦЭРТНА-ВЫКАНАВАЧАЙ ДЗЕЙНАСЦІ:

- 1. ВІДЗЕРНІКА А. Ф. Канцэртныя праграмы 1966—1967 і 1967—1968 гг. Міністэрствам культуры РСФСР, Саюзам кампазітараў РСФСР.
- 2. КАМІЛАЕВ М. М. Балет «ГАРАНКА». Прадстаўлена Міністэрствам культуры Дагестанскай АССР, Саюзам кампазітараў Дагестана, Саюзам журналістаў Дагестана, Ленінградскім дзяржаўным акадэмічным тэатрам оперы і балета Ім. С. М. Кірава.
- 3. МІРЗАЯН З. М. Саната для вядучых і фартэпіяна. Прадстаўлена Міністэрствам культуры Армянскай ССР, Армянскай дзяржаўнай філармоніяй, Заслужанымі калектывамі Армянскай ССР Квартэтам Ім. Камітэса.
- 4. СЕРБЕЗЕВ Е. Б. Канцэртныя праграмы 1966—1967 і 1967—1968 гг. Міністэрствам культуры Казахскай ССР.
- 5. СЛОЇМСКІ С. М. Опера «ВІР'ЫНІ». Прадстаўлена Ленінградскім аддзяленнем Саюза кампазітараў РСФСР.
- 6. ЧАЙКОЎСКІ А. А. Другая сімфонія. Прадстаўлена Саюзам кампазітараў РСФСР.

У ГАЛІНЕ ВЫГУЛЕНЧЫХ МАСТАЦТВАЎ:

- 1. БАГДАСЯН С. І. Помнік-маманент «КАРАБАХІЦЬ» («МЫ — НАШЫ ГОРЫ») у г. Сяпанакерце. Прадстаўлена Саюзам мастакоў Арменіі.
- 2. БІСЦІ Д. С. Ілюстрацыі і афармленне часопіса «Маскоўскага «УЛАДЗІМІР ІЛ'ІЧ ЛЕНІН». Прадстаўлена Саюзам мастакоў СССР, Акадэміяй мастацтваў СССР, Маскоўскай арганізацыяй Саюза мастакоў РСФСР.
- 3. ЕНЕН Е. Е. Мастацкае афармленне кніжкі «КАЦЬРЫНА ІЗМАЙЛАВА». Прадстаўлена Ленінградскай арганізацыяй Саюза мастакоў РСФСР.
- 4. ЖЫЛІНСКІ Д. Д. Цыкл нарыў на тэму «Маскоўскія трышчы «НА НОВЫХ ЗЕМЛЯХ» («УВАДЗІМІР СВІТЛА» і «НОВЫ ДОМ») і нарыў «ГІМНАСТЫ СССР». Прадстаўлена Саюзам мастакоў СССР, рэдакцыяй газеты «Савіетская культура», Маскоўскай арганізацыяй Саюза мастакоў РСФСР.
- 5. ЗАГОНЕН В. Ф. Нарыў «БАЛ'ТІКА» і «ЦВЯЦЕ ЧАРОМ». Прадстаўлена Ленінградскай арганізацыяй Саюза мастакоў РСФСР.
- 6. ІСАРАЎЯН Р. С. — архітэктар, АРЦЫОНЯН А. А., МАНАСІАН С. М., МАКАР'ЯН А. Г., — мастак. Архітэктурна-скульптурны ансамбль у парку Перамогі ў мястэчку САРДАРАПАЦІІ «СВІТА» (1918 год) у Антэмберанскім раёне Армянскай ССР.
- 7. ЛАНКІНЕН Л. Ф. Скульптурныя партрэты: «ПАРТРЕТ МІША ПАПОУ», «ПАМОРА», «КАСАМОЛКА 30X11 АДУР», «СІРКА». Прадстаўлена Акадэміяй мастацтваў СССР, Саюзам мастакоў РСФСР.
- 8. ЛЯОНАУ П. В. Цыкл дэнараўных работ «Барока І. Кампліты», «СУДЫБЫ», «ВАЛАДА АБ СОЇЦЫ», «СОЇЦА», «АКТ», «ВЕМАРА» і «Сявядлоўскіх штурмаў», 3. Блоды, «МІР ХАЦІМАН, ВАЙНА ПАЛАЦАМ», «УСЯ УЛАДА САВЕТАМ». Прадстаўлена Саюзам мастакоў СССР.
- 9. ЛАХАВІНІН Ю. Н., МІХАЙЛЕНА Л. Л., РАДЗІНАУ Л. А., — скульптары, ПАЛІТАРАКІ Е. А., — мастакі, ІСАРАЎЯН Р. С., — архітэктары, ТАЧАНКА А. А. у Ваходчы.
- 10. МІНАЕВ В. Н. Ілюстрацыі да рамана М. А. Шкляра «ЯК ТАРАВАЛА СТЫЛЬ». Прадстаўлена Акадэміяй мастацтваў СССР, Маскоўскай арганізацыяй Саюза мастакоў РСФСР.
- 11. МУРДАМА А. О. — архітэктар, ІСАРАЎЯН Р. С., — скульптары, ПАМОНІК САВЕЦКІМ ВОІНАМ — АВАРОНІК ІСАРАЎЯН ЦЕЛІМ ВОСТРАВА «ЛАДЗІМА» ў 1944 годзе. Прадстаўлена Саюзам мастакоў Эстоніі.
- 12. МЫЛЬНІКАУ А. А. Карціна «СЭП'ТЭ». Прадстаўлена Ленінградскай арганізацыяй Саюза мастакоў РСФСР, Інстытутам жывапісь, скульптуры і архітэктуры Ім. Р. Рэліна.
- 13. ПАПОУ Ю. В., Е. Карціны: «АДНА (а цыкла «МЕЗЕНСКІЯ УДОБЫ»), «ДВОЕ». Прадстаўлена Маскоўскай арганізацыяй Саюза мастакоў РСФСР.
- 14. ХАНДЖАН Г. С. Ілюстрацыі і афармленне кніжкі «Тэатр» («НЕ-САРАЎЯНІН ЗВАНІЦА»). Прадстаўлена Міністэрствам культуры Армянскай ССР, Саюзам мастакоў Арменіі, Камітэтам па літаратуры пры Саўеце Міністраў Армянскай ССР.

У ГАЛІНЕ АРХІТЭКТУРЫ:

- 1. ГЕЛЬФЭРЭХ В. Г. (пасмартно), РОЗЕНФЭЛЬД З. М. — архітэктары ПРАСІЕКТ КУТУЗАВА — будынак аўтар-будыўнікаў ансамбля г. Масквы.
- 2. КАМЕНСКІ В. А. — архітэктар, Міхайлаў І. І., — мастак, УЛАЎІН Г. М., ЖУК А. В. — архітэктары, МАКСІМАУ Н. В. — інжынер-канструктар, «НАСТЫРНИЦКАЯ» у г. Ленінградзе.
- 3. КАРАТКОУ А. В. — архітэктар, Іраінаў І. І., ІВАНОВ В. Н., АРЦЫОНЯН Р. С., — мастакі, СМАРОДІН Г. П. — інжынер-канструктар, АРХІТЭКТУРА ГОРАДА НАВАІ.
- 4. АРХАУ В. В. — архітэктар, ІРАСАУСІ Ю. С., ГРЫШЫН А. І., — мастакі, СТАБІЕН У. Г. ІРАСАУСІ Ю. С.
- 5. ПАХОЇН М. В. — архітэктар, Іраінаў І. І., МІДАНЦА А. А. (пасмартно), ПАПОУ Ю. В., СВІРСКІ В. А. — архітэктары, НІКАЛАЎ І. І., — мастакі, ІСАРАЎЯН Р. С., — інжынер-канструктары, ЦЭРЭТЭ-ЛІ З. К. — мастак, ВУЛІА А. А. — інжынер-канструктар, «НАСТЫРНИЦКАЯ КОМПЛЕКС «ПІЦУНДА».
- 6. ПАХОЇН М. В. — архітэктар, Іраінаў І. І., МІДАНЦА А. А. (пасмартно), ПАПОУ Ю. В., СВІРСКІ В. А. — архітэктары, НІКАЛАЎ І. І., — мастакі, ІСАРАЎЯН Р. С., — інжынер-канструктары, ЦЭРЭТЭ-ЛІ З. К. — мастак, ВУЛІА А. А. — інжынер-канструктар, «НАСТЫРНИЦКАЯ КОМПЛЕКС «ПІЦУНДА».

«АННА КАРЭНІНА» вытворчасці кінастудыі «Масфілім». Прадстаўлена кінастудыяй «Масфілім».

4. КАРМЕН Р. Л. — аўтар фільмаў і рэжысёр-аператар, СІМАНАУ В. М. — аўтар фільмаў, МАКСЕЭВ В. К. — аператар. Дакументальны фільм «ГРЭНАДА, ГРЭНАДА, ГРЭНАДА МАЯ...» вытворчасці Цэнтральнай студыі дакументальных фільмаў.

5. ЗАГОНЕН В. Ф. Нарыў «БАЛ'ТІКА» і «ЦВЯЦЕ ЧАРОМ». Прадстаўлена Ленінградскай арганізацыяй Саюза мастакоў РСФСР.

6. ІСАРАЎЯН Р. С. — архітэктар, АРЦЫОНЯН А. А., МАНАСІАН С. М., МАКАР'ЯН А. Г., — мастак. Архітэктурна-скульптурны ансамбль у парку Перамогі ў мястэчку САРДАРАПАЦІІ «СВІТА» (1918 год) у Антэмберанскім раёне Армянскай ССР.

7. ЛАНКІНЕН Л. Ф. Скульптурныя партрэты: «ПАРТРЕТ МІША ПАПОУ», «ПАМОРА», «КАСАМОЛКА 30X11 АДУР», «СІРКА». Прадстаўлена Акадэміяй мастацтваў СССР, Саюзам мастакоў РСФСР.

8. ЛЯОНАУ П. В. Цыкл дэнараўных работ «Барока І. Кампліты», «СУДЫБЫ», «ВАЛАДА АБ СОЇЦЫ», «СОЇЦА», «АКТ», «ВЕМАРА» і «Сявядлоўскіх штурмаў», 3. Блоды, «МІР ХАЦІМАН, ВАЙНА ПАЛАЦАМ», «УСЯ УЛАДА САВЕТАМ». Прадстаўлена Саюзам мастакоў СССР.

9. ЛАХАВІНІН Ю. Н., МІХАЙЛЕНА Л. Л., РАДЗІНАУ Л. А., — скульптары, ПАЛІТАРАКІ Е. А., — мастакі, ІСАРАЎЯН Р. С., — архітэктары, ТАЧАНКА А. А. у Ваходчы.

10. МІНАЕВ В. Н. Ілюстрацыі да рамана М. А. Шкляра «ЯК ТАРАВАЛА СТЫЛЬ». Прадстаўлена Акадэміяй мастацтваў СССР, Маскоўскай арганізацыяй Саюза мастакоў РСФСР.

11. МУРДАМА А. О. — архітэктар, ІСАРАЎЯН Р. С., — скульптары, ПАМОНІК САВЕЦКІМ ВОІНАМ — АВАРОНІК ІСАРАЎЯН ЦЕЛІМ ВОСТРАВА «ЛАДЗІМА» ў 1944 годзе. Прадстаўлена Саюзам мастакоў Эстоніі.

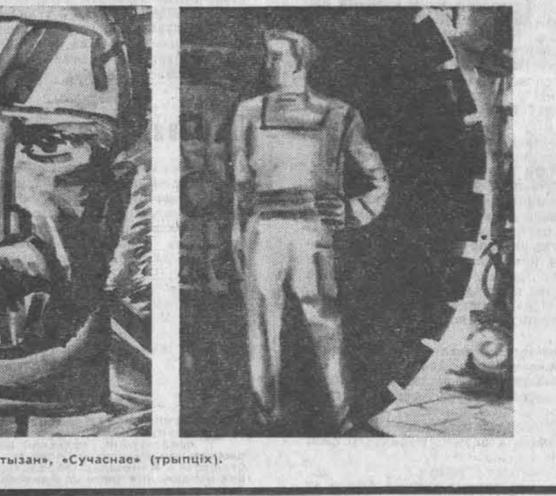
12. МЫЛЬНІКАУ А. А. Карціна «СЭП'ТЭ». Прадстаўлена Ленінградскай арганізацыяй Саюза мастакоў РСФСР, Інстытутам жывапісь, скульптуры і архітэктуры Ім. Р. Рэліна.

13. ПАПОУ Ю. В., Е. Карціны: «АДНА (а цыкла «МЕЗЕНСКІЯ УДОБЫ»), «ДВОЕ». Прадстаўлена Маскоўскай арганізацыяй Саюза мастакоў РСФСР.

14. ХАНДЖАН Г. С. Ілюстрацыі і афармленне кніжкі «Тэатр» («НЕ-САРАЎЯНІН ЗВАНІЦА»). Прадстаўлена Міністэрствам культуры Армянскай ССР, Саюзам мастакоў Арменіі, Камітэтам па літаратуры пры Саўеце Міністраў Армянскай ССР.

З другой Рэспубліканскай выстаўкі акварэлі М. ЧЭПІК, «Мінулае», «Партызаны», «Сучаснае» (трыціці).

Для шырокага знамянення з работамі, вылучанымі на атрыманне Дзяржаўных прэміяў СССР, Камітэт па радыёвяшчанні і тэлебачанні пры Саўеце Міністраў СССР арганізаваў цыкл перадач па радыё і па тэлевізійных цэнтрах, а Камітэт па кінамастацтве пры Саўеце Міністраў СССР — даманастрацыю прадстаўленых фільмаў у гарадах краіны. Творы вылучаюцца мастацтвам будучы, выказваюцца на спецыяльнай выстаўцы, аб адкрыцці якой будзе аб'яўлена асоба.

Вялікай дапамогай Камітэту па Леаніскіх і Дзяржаўных прэміях СССР з'явіцца актыўнае амерыканскае прадстаўленне работ арганізацыі саўскага друку і шырокай грамадскасці. Камітэт будзе адзначыць творчым, грамадскім арганізацыяй, установам культуры і навукова-навуковым, калі яны прымуць узел у амерыканскай кандыдатуры, вылучаных на атрыманне Дзяржаўных прэміяў і выкажуць свае думкі, прапановы і заўвагі на старонках друку або ў пісьмах Камітэту (Масква, К. 51, Навілінна вул., 15).

Сніліся сны, Мірына... Утуліліся накой, сонда, дзеці... Людзі ходзіць і ўсімшалоцца. Хораша... Перамога, сцягі, кветкі... Ніколі не ведала, што ў сне тавары сапа... Грукат гармат, вораг пра нейкія сотні метраў залёг, а спадзеныя людзі спяць, спяць і сонатам на адмілі, спяць там, д

ГЭТА было неўзабаве пасля разгрому гітлераўцаў пад Арлом і Курскам. У пагодлівы летні дзень 1943 года я са сваім бацькам таварышам і аднакласнікам Ванем Зелотковым пехаў у раён Талачына праводзіць мітынгі і гутаркі, прысутнічаючы выдатнай перамогай Чырвонай Арміі.

РОТ ФРОНТ, ТАВАРЫШЧІ!

Рэказ былога камісара партызанскай брыгады Гудкова Ф. П. ІГНАТОВІЧА

Фёдар Пятровіч Ігнатовіч зараз жыве ў Талачыне, працуе ўдзявальнікам аднаго з аддзелаў Віцебскага аблвыканкома. У гады Вялікай Айчыннай вайны ён быў камісарам партызанскай брыгады Гудкова, якая дзейнічала на тэрыторыі Талачыншчыны і суседніх раёнаў. У рэказе Ф. П. Ігнатовіча ўваскрэшацца яшчэ адна цікавая старонка барацьбы супраць фашысцкай заапіканы.

Якая, пільна прыгледзеўшыся да нас, папроздзіла: «Хлопцы, у вёсцы немцы?»

— Многа? — Двоє. — Ну, двое яшчэ не страшна — усміхнуўся Ваня Зелотковы.

Мы прасілі вёску, адлемаўшыся ад вёскаў, у нацы вёскаў я злез з кані і пайшоў у хату. Але адтуль раптам выскачыла гаспадыня і крыкнула: «Сыночка, немен у нас!»

І праўда, пасарод хаты стаў немцаў гадзішчэ ў форме інтэнданта. Убачыўшы мяне, ён крыкнуў: — Ніхт шысьці! Я — ямецкі бацьшавік!

Я абнукаў немца, забраў яго дакументы і пастагелі і запэўніўся, як яго завуць. Немца, відаць, крыху разумее па-русы, але гаварыць не мог. Та-с-с-я я зразумеў, што завуць яго Франц, прозвішча яго Піч, што быў ён узят у армію ў час адной з «татальных» мабілізацый і служыў тэхнікам на вызвадзе ў вёсцы Азеры. Немца расказаў, што даўно спрабаваў наладзіць сувязь з партызанамі, але ніяк не ўдавалася.

Мы пайшлі па вуліцы да таго месца, дзе меўся адбыцца прыём.

І расказаў выслукаў пра бітву пад Курскам, сказаў, што недалёкі светлы дзень. Перамогі. Яны, слухачы гэта, плакалі ад радасці.

Франц, відаць, многае разумее. Немца ён падняў над галаву і спытаў права кулак і трына крыкнуў: «Рот фронт! Гітлер капут! Гут камісар!»

Потым ён прапавіў слова. Немца з вялікай цікавасцю выслукаў рускія словы. Дакладней, гэта была нейкая мешаніна

рускіх і ямецкіх слоў, з якіх можна было разабраць такія, як Маркс, Энгельс, Ленін, Сталін, Тэльма, Камуністычная партыя, гут камісар, фашызм, напуг.

Франца перадалі ў палы атрад, якім камандаваў Мікалай Агапаненка. Не адразу даверылі Францу зброю. Франц крыўдаваў, але і партызаны мелі рацыю. Трэба было бачыць звычную суайчыннікам Франца Беларусь, каб зразумець нас.

Але з цягам часу немца заваяваў давер партызан. Мы перамагліся, што ён спраўдзіў

што ён жыхар горада Франкфурта-на-Майне, і што ў падвале яго дома захованы сіліг чыстовай артылерыі КІП. Пасля мы перавярнілі на Валюку аўто, але дайшло яно да таварыша Піч, ці не, не вядома.

Суровым выдаліся для партызан Віцебшчыны дні. У пачатку лета 1944 года. Імкнуўся забяспечыць свае тылы, гітлераўцы пачалі наступленне на партызанскі край, кінулі ў бой артылерыю, танкі і самалёты. Нас прышлілі да возера Палі, ракі Гурбы і Лепельскага балот.

У вяржках бах прайшоў май. Пачынаўся чэрвень. У нас канчаліся боепрыпасы, партызаны тадалі. У пачатку чэрвеня мы паспрабавалі правесці праз бальвак Лепель — Барысаў. Атрад Мікалая Агапаненкі адным з першых авіяноў быў нанесці удар на цэнтральным участку правы.

Трагічны быў лёс атрада. Яго байцы трапілі на мінае поле. Больш ста партызан загінулі разам з камандзірам, каля насці дзясці было паранена. Цяжка параніла і начальніка штаба, яго Франц — сам кантукаўся на сабе выццучу ў спякоўнае месца. Параненыя дабраліся да партызанскага шпітала ў глудым лясным закутку. Але і лёс многіх параненых быў трагічны. Адаін з лепельскіх леснікоў аказаўся здраднікам. Ён ведаў партызанскую базу і шпіталь і абданымі сшыжкам прывеў туды вялікую групу гітлераўцаў.

Цяжка параненых партызан фашысцы вывядлі ўтапілі ў возеры. Захопленых у палон параненых партызанскіх камандзіраў і Франца фашысты павялі па той самай сістэме сярэд балот па лясной іх праводзілі.

Адной партызанцы — Ніне Пятровіч Ігнатовіч — удалося ўчыці. Яна прабралася праз балоты ў штаб бонгады і далажыла мне аб усім. Што і казань, цяжка было заглядваць знясілена і галодным бацькам. І я проста прапавіў хлопцаў дамагчы таварышам. Каля 80 партызан на чале з камандзірам атрада Андрэем Цымбалем заселі ў засадае на дарозе Вягомль — Лепель. Да чакаўшыся падыходу фашысцкай калоны, партызаны адкрылі агонь. 40 немцаў было забіта. Але ў час бою гітлераўцы паспелі забіць частку параненых.

Як выявілася, Франца Піч і некалькіх камандзіраў гітлераўцы павялі другой работай. Разам з іншымі вязнямі — партызанамі і паліольшчынкамі Франца кінулі ў Лепельскую турму. Пазней мне расказалі, што Франц Піч да канца заставаўся мужным чалавекам.

Трымаўся, геносен, — гаварыў ён, — хутка нас вызваліць Чырвоная Армія!

Спраўды, у Лепель ўжо чуўся магутны гул «кацюш».

На жаль, Францу Пічу не ўдалося убачыць светлага дня вызвалення. Яго і шпіта аднаўцаў партызан фашысты павесілі ў двары Лепельскай турмы за дзень да прыходу саветскіх войск.

Справа, за яку змагаўся і аддаў сваё жыццё партызан нашай брыгады, ацвідаўся Франц Піч, ацвідаўся ў дзяржаве ямецкіх работчых і сялян — Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы, якая зараз адзначае 24-ю гадавіну вызвалення Германіі ад фашызму.

Заніс Б. РАМАНАВА.

што ён жыхар горада Франкфурта-на-Майне, і што ў падвале яго дома захованы сіліг чыстовай артылерыі КІП. Пасля мы перавярнілі на Валюку аўто, але дайшло яно да таварыша Піч, ці не, не вядома.

Суровым выдаліся для партызан Віцебшчыны дні. У пачатку лета 1944 года. Імкнуўся забяспечыць свае тылы, гітлераўцы пачалі наступленне на партызанскі край, кінулі ў бой артылерыю, танкі і самалёты. Нас прышлілі да возера Палі, ракі Гурбы і Лепельскага балот.

У вяржках бах прайшоў май. Пачынаўся чэрвень. У нас канчаліся боепрыпасы, партызаны тадалі. У пачатку чэрвеня мы паспрабавалі правесці праз бальвак Лепель — Барысаў. Атрад Мікалая Агапаненкі адным з першых авіяноў быў нанесці удар на цэнтральным участку правы.

Трагічны быў лёс атрада. Яго байцы трапілі на мінае поле. Больш ста партызан загінулі разам з камандзірам, каля насці дзясці было паранена. Цяжка параніла і начальніка штаба, яго Франц — сам кантукаўся на сабе выццучу ў спякоўнае месца. Параненыя дабраліся да партызанскага шпітала ў глудым лясным закутку. Але і лёс многіх параненых быў трагічны. Адаін з лепельскіх леснікоў аказаўся здраднікам. Ён ведаў партызанскую базу і шпіталь і абданымі сшыжкам прывеў туды вялікую групу гітлераўцаў.

Цяжка параненых партызан фашысцы вывядлі ўтапілі ў возеры. Захопленых у палон параненых партызанскіх камандзіраў і Франца фашысты павялі па той самай сістэме сярэд балот па лясной іх праводзілі.

Адной партызанцы — Ніне Пятровіч Ігнатовіч — удалося ўчыці. Яна прабралася праз балоты ў штаб бонгады і далажыла мне аб усім. Што і казань, цяжка было заглядваць знясілена і галодным бацькам. І я проста прапавіў хлопцаў дамагчы таварышам. Каля 80 партызан на чале з камандзірам атрада Андрэем Цымбалем заселі ў засадае на дарозе Вягомль — Лепель. Да чакаўшыся падыходу фашысцкай калоны, партызаны адкрылі агонь. 40 немцаў было забіта. Але ў час бою гітлераўцы паспелі забіць частку параненых.

Як выявілася, Франца Піч і некалькіх камандзіраў гітлераўцы павялі другой работай. Разам з іншымі вязнямі — партызанамі і паліольшчынкамі Франца кінулі ў Лепельскую турму. Пазней мне расказалі, што Франц Піч да канца заставаўся мужным чалавекам.

Трымаўся, геносен, — гаварыў ён, — хутка нас вызваліць Чырвоная Армія!

Спраўды, у Лепель ўжо чуўся магутны гул «кацюш».

На жаль, Францу Пічу не ўдалося убачыць светлага дня вызвалення. Яго і шпіта аднаўцаў партызан фашысты павесілі ў двары Лепельскай турмы за дзень да прыходу саветскіх войск.

Справа, за яку змагаўся і аддаў сваё жыццё партызан нашай брыгады, ацвідаўся Франц Піч, ацвідаўся ў дзяржаве ямецкіх работчых і сялян — Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы, якая зараз адзначае 24-ю гадавіну вызвалення Германіі ад фашызму.

Заніс Б. РАМАНАВА.

Нягледзячы на шыльвальнага свята Чэхаславакіі — 24-й гадавіны вызвалення ад фашызму Саветскай Арміяй — брадзіні драматычны тэатр імя Ленінскага намясцола Беларусі, ацвідаў пастаноўку адной з найбольш папулярных п'ес імяска чэшскай драматургі Яозафа Каўтана Тыла «Дудар са Страніца».

У гадоўных ролях выступілі артысты І. Мацвееў (Шаўалі), Т. Навоіцкая (Доратка), нар. арт. БССР А. Логінаў (Іафімаў), нар. арт. БССР Т. Заранюк (Нордула), засл. арт. БССР Н. Ганчарэвіч (Гасова), засл. арт. БССР А. Абрамаў (Бяціна Доратка), арт. К. Перапліца, Л. Сінельнік і іншыя.

Рэжысёр спектакля — засл. арт. БССР Я. Яўдошанка, мастак — А. Марозаў.

На здымку — сцена са спектакля.

Фота М. ПАПОВА.

Рэжысёр спектакля — засл. арт. БССР Я. Яўдошанка, мастак — А. Марозаў.

На здымку — сцена са спектакля.

Фота М. ПАПОВА.

КАКІ АПЕРАТАР ЖАНЧЫНА

СЕМ КАРЦІН МАРГАРЫТЫ ПІЛІХІНАЙ

Імя яе, прышытае шпітрам да мільяноўчых палатнаў экрану, успахвае — гадоўны аператар Маргарыта Піліхіна — потым гасне або раствараецца ў наплывах кадраў. Пачынаюцца знятыя ёю сцэны — сем за трынаццаць гадзю работ у кіно: «За ўладу Светага», «Начны патруль», «Двоє аднаго квартала», «Фамя Гардасеа», «Залавек з планеты Зямля», «Мне дваццаць гадоў» і «Дзённым зоркам», якія надаўна з'явіліся ў працягу.

Зараз яна здымае восьмы фільм — каларыны і шырокакранны, пра кампазітара Чайкоўскага.

Сем карцін за трынаццаць гадоў — тут голай арыфметыкай нічога не расцвятаваць.

Сем ва трынаццаць — гэта спрэчка, лаяні, прымірэнні і абдыманне агульнасць погляду з рэжысёрам, з мастаком, якая наступіць у выніку прыходу дыскусій. Радасці пры завяршэнні работ і недаўменні на працягу каля. Напрыклад акцёраў і ўласнае раздражненне ад уласнага басціла. Поўная спустошанасць ад стамлення нервовага і душэўнага і звычайная фізічная стомленасць, як у грузчыка або земляроба. І прышлі (назважана, зусім не растратаных) сіл, калі ўсё гатова пачаць спачатку і імячана да намечанага, як на «Вользе» якую яна вядзе са звычайнай мношчэ ліксці і аднаасова прафесіянальнай элагантнасцю.

Жанчына-аператару ва ўсім свеце аднаго мады. Жыццё іх, якое прамільгнута ў шпітрах пад аператарскі рубрыкаў, адразу ўносіць у адносіны да стужкі экзатычную ноту. Кінематаграфічны артысты зусім не аспрэчваюць права жанчыны на месца для здымачнай камеры, не адмаўляюць яе здольнасці да вывучэння логікі. І ўсё ж гэта прафесія бацьчана «мужычынскай».

З першых знятых на вялікім экране кадраў Маргарыта Піліхіна не ставіла сабе мэтай прымушчыць калег заварот, што яна — жанчына. Наадварот. Па нарастанні ад карціны да карціны не вярні, уладзі або не вельмі ўдала — яна настойвае на сваім праве мерцаць мастацкую задачу сваім поглядам, вырашае яе на падставе асабстага адчування жыцця. Жаночы пачатак падарыў лепшым з яе карцін тую зямірочую ад хвалявання незвычайна, якая ўзнікае ў хвадлівы спатаняў, блізкасці, прадчування каханья.

І гадоўнае ў аператарскі манеры Піліхінай — гадоўнае, напэўна, сапраўды жаночая інтуіцыя і мужнасць даяраць гэтай інтуіцыі да канца.

Яе настаўнік у інстытуце кінематаграфіі, выдатны майстар, прафесар Анатолій Галаўнін, той, які здымаў разам з Усеваладам Пудоўкіным — і «Маці», і «Нашчадак Чынгісхана», і іншыя слаўныя карціны, успамінае, што Піліхіна ўжо ў дзіцячым фільме нарадавала педагога казырны аператарскай годнасцю — жададнем не звязваць,

не скоўваць рэжысёра фатаграфія. Гэта значыць — гатова была ўспрыняць і дастойна папоўніць далёкую і складаную задачу мастацтва — асноўны крытэрыў Маргарыты Піліхінай. Вернасьці такому крытэрыю патрабуе доўгі асяроджанасці.

«Мае доўгі непаздэльна накіраваны на тое, што я раблю», — гаворыць пра сябе Піліхіна ў перыяд здымак. Яна бялітанасца да тых са сваё пачынаў і асцігнута, хто расцвятаваць, выдзячацца, трапіць суровую ніць намечанай на здымачны дзень работ.

У фільме «Чайкоўскі» Піліхіна працуе з выдатным акцёрам Іванкінем Смактуноўскім і ён іграе ролю Чайкоўскага. «Са Смактуноўскім мне лёгка і цікава ў адын і той жа час. Смактуноўскі — акцёр працую. Ён бясмысловы адчувае аператарскую намеру. Я хачу гэтак жа адчуваць акцёра, Увайсці ў кола выключна імя асацыяцыі — падзяліць іх».

Аператар — хавальнік тайні адлюстравання. У яго асобна паўнамоцтва, уплыў, нават улада над дзённымі здымачнымі групамі. І ўсё ж не дай яму бог аваянічаць, дамагчыся палітычна ў гучны спейнфікі, абстрагавана ад агульнота мастацкага значэння стужкі. Аператару мала быць вынаходлівым і дасціпным саюзнікам аўтараў фільма, рэжысёраў, акцёраў. У большасці выпадкаў глядач заўважае ў аператарскай рабоце толькі знешнія эфекты, хвадлівы толькі за іх. Астатняе ж лічыць заслугай вынаходцаў і пастаноўшчыкаў. Нічога не зробіць мастацтва аператара, па сутнасці, аранжыраў для агульнота абстрагавана ў хуткага выпяняння задаму, ідэа, дэста якой і ствараецца, выстрайваецца з сумам маральных, сацыяльных і прафесіянальных элементаў фільма.

«У пачатковай стадыі здымак мяне больш за ўсё цікавіць і хвалюе стая героль: персанажы ўзнікаюча фільма», — не ўтойвае Піліхіна. Яна ўступае ў пошук, блізкі пошук вынаходцаў, якія працуюць над ролямі.

«Спачатку я ўдоўліваю асобныя навалі настрою, потым яны паступова злучаюцца, складаюцца для мяне ў агульнота для ўсёх іх сапраўды ілю настрою». Адштурхоўваючыся ад аноўдзенага настрою я і намятаю выяўленчы ходы. Стараюся пазбегчы пратэптаных аператарскіх сцяжынак. Для мяне найбольшая пахвала, калі кажуць, што я няяла пошоваму, не паўтарочыся няя і ўдалых, але прайздных для мяне работ. «Мне дваццаць гадоў» — стужка вельмі значная ў маім жыцці. Але ў «Дзённым зоркам» я была проста абавязана забыць і разлічыць тое, што так любіла, так пакульвала дасягнула разам з Марленам Хуцые-

вым, рэжысёрам, якому многім і многім абавязана, якому за многае ўдзячна. «Чайкоўскі» я зноў здымаю з Ігарам Талакніным (пастаноўшчыкам «Дзённым зоркам»). А ўсё роўна мы зноў ідзем у невадомое, інакш нельга, інакш наша прафесія траціць сэнс.

І нарадзілася і вырасла ў Маскве, але, прыступішы разам з Хуцыевым да выбору натур, нібы наанава пазнавала родны горад. — Піліхіна не гаворыць прама, што пазнавала і сёбе ў сваёй важнейшай мастацкай сутнасці, але гэты падтэкст угадваецца. — пазнавала горад досціпаць, — свят, гадзіні піт, горад радаснага руху: то бясконца-інтэнсіўнага ў святле дня, летуценна-запаўненага зямлёю ліхтарыцаў, ахутаных зямлёю.

У фільмах розных гадоў, у карцінах розных стыляў і жанраў глядач бачыў Маскву, бадай, ва ўсім размахах улюблена ад ёй. І ў прыгожым, стракатым адлюстраванні музычных камердыя, і ў стрыманай люстранасці хранілічных стужак, і як фон, і як дэяне, і як цытату з прашумевшых, пралітых дзён, якія даўно ўжо сталі гісторыяй.

«Возраст Масквы ўдзяўляе мне цэнтральным у карціне», — гаворыць аператар. Піліхінай удалося зняць Маскву ў поўнай адпаведнасці з пэўнасцю сваёй задачы. Масква ў карціне «Мне дваццаць гадоў» — не фон, не сістэма панарам, пададзеныя ў заманлівай кідкасці ракурсу. Масква, знятая Піліхінай, абгалуленне самых шчырых і высокіх разуменняў і прыхільнасці. Масква як сімвал адзінаці, як сімвал пераможнага, по-рэальнасцю — гэта сабыдліва пераходзіць з свету існуючага ў выдуманы. Форма стужкі — пэўнасьці маналог. Дзённая лінія — працэс нараджэння пэўнага вобраза. У карціне — зноў — прысутнае час ў яго вострых, кантрастных праяўленнях.

У «Чайкоўскім» ёсць нешта агульнае з «Дзённым зоркам» — жыццё мастака, працэс нараджэння музыкі, мастацтва. Але ці працэс, ці лятчы ад такой агульнасці? Наўрад.

Дарчы, цікавая, крыху параданскальная дэтал, — некаторая натура (дэяне «Чайкоўскага» абдывае часткова ў Маскве) супадае з той, што здымалі ў карціне «Мне дваццаць гадоў». І выявілася: Масква за мінулыя шэсць гадоў так амянілася — месць тых не пазнаеш.

Між іншым, Піліхіна і не збыралася паўтарацца.

Аляксандр НІЛІН, карэспандант АДН.

6 мая раптоўна памёр лаўрэат Усеазажнага конкурсу музыкантаў вынаходцаў заслужаны артыст БССР член КПСБ прафесар Аляксандр Навумавіч Амітон.

Памёр выдатны педагог, музыкант, член Беларускай асацыяцыі вынаходцаў і педагогаў, шты сяміна працуючы ў вядучых сімвалічных арыстрах, кампозиторыях музыкальных вышчых Савецкага Саюза.

Многі гады педагогічнай і вынаходцаў дзейнасці Аляксандра Навумавіча былі звязаны з Беларускай дзяржаўнай кансерваторыяй, радыё і філармоніяй рэспублікі.

Заночыўшы ў 1937 годзе аспірантам Маскоўскай кансерваторыі ў прафесара А. І. Ямпольскага, ён прыехаў працаваць у Беларусь. У сценках нашай кансерваторыі разгавулася яго педагогічнае дэяванне. Той, хто ацнуў на сабе сілу педагогічнага таленту Аляксандра Навумавіча, ніколі не забывае яго незычальнае зноўна, творчае натхненне на ўроках, пошуку адначасна вельмі ацвітае, ён перадаў запаводлі яго вышчых вышчых і крыжынаў.

Заночыўшы ў 1937 годзе аспірантам Маскоўскай кансерваторыі ў прафесара А. І. Ямпольскага, ён прыехаў працаваць у Беларусь. У сценках нашай кансерваторыі разгавулася яго педагогічнае дэяванне. Той, хто ацнуў на сабе сілу педагогічнага таленту Аляксандра Навумавіча, ніколі не забывае яго незычальнае зноўна, творчае натхненне на ўроках, пошуку адначасна вельмі ацвітае, ён перадаў запаводлі яго вышчых вышчых і крыжынаў.

Заночыўшы ў 1937 годзе аспірантам Маскоўскай кансерваторыі ў прафесара А. І. Ямпольскага, ён прыехаў працаваць у Беларусь. У сценках нашай кансерваторыі разгавулася яго педагогічнае дэяванне. Той, хто ацнуў на сабе сілу педагогічнага таленту Аляксандра Навумавіча, ніколі не забывае яго незычальнае зноўна, творчае натхненне на ўроках, пошуку адначасна вельмі ацвітае, ён перадаў запаводлі яго вышчых вышчых і крыжынаў.

Заночыўшы ў 1937 годзе аспірантам Маскоўскай кансерваторыі ў прафесара А. І. Ямпольскага, ён прыехаў працаваць у Беларусь. У сценках нашай кансерваторыі разгавулася яго педагогічнае дэяванне. Той, хто ацнуў на сабе сілу педагогічнага таленту Аляксандра Навумавіча, ніколі не забывае яго незычальнае зноўна, творчае натхненне на ўроках, пошуку адначасна вельмі ацвітае, ён перадаў запаводлі яго вышчых вышчых і крыжынаў.

Заночыўшы ў 1937 годзе аспірантам Маскоўскай кансерваторыі ў прафесара А. І. Ямпольскага, ён прыехаў працаваць у Беларусь. У сценках нашай кансерваторыі разгавулася яго педагогічнае дэяванне. Той, хто ацнуў на сабе сілу педагогічнага таленту Аляксандра Навумавіча, ніколі не забывае яго незычальнае зноўна, творчае натхненне на ўроках, пошуку адначасна вельмі ацвітае, ён перадаў запаводлі яго вышчых вышчых і крыжынаў.

Заночыўшы ў 1937 годзе аспірантам Маскоўскай кансерваторыі ў прафесара А. І. Ямпольскага, ён прыехаў працаваць у Беларусь. У сценках нашай кансерваторыі разгавулася яго педагогічнае дэяванне. Той, хто ацнуў на сабе сілу педагогічнага таленту Аляксандра Навумавіча, ніколі не забывае яго незычальнае зноўна, творчае натхненне на ўроках, пошуку адначасна вельмі ацвітае, ён перадаў запаводлі яго вышчых вышчых і крыжынаў.

Заночыўшы ў 1937 годзе аспірантам Маскоўскай кансерваторыі ў прафесара А. І. Ямпольскага, ён прыехаў працаваць у Беларусь. У сценках нашай кансерваторыі разгавулася яго педагогічнае дэяванне. Той, хто ацнуў на сабе сілу педагогічнага таленту Аляксандра Навумавіча, ніколі не забывае яго незычальнае зноўна, творчае натхненне на ўроках, пошуку адначасна вельмі ацвітае, ён перадаў запаводлі яго вышчых вышчых і крыжынаў.

Заночыўшы ў 1937 годзе аспірантам Маскоўскай кансерваторыі ў прафесара А. І. Ямпольскага, ён прыехаў працаваць у Беларусь. У сценках нашай кансерваторыі разгавулася яго педагогічнае дэяванне. Той, хто ацнуў на сабе сілу педагогічнага таленту Аляксандра Навумавіча, ніколі не забывае яго незычальнае зноўна, творчае натхненне на ўроках, пошуку адначасна вельмі ацвітае, ён перадаў запаводлі яго вышчых вышчых і крыжынаў.

Заночыўшы ў 1937 годзе аспірантам Маскоўскай кансерваторыі ў прафесара А. І. Ямпольскага, ён прыехаў працаваць у Беларусь. У сценках нашай кансерваторыі разгавулася яго педагогічнае дэяванне. Той, хто ацнуў на сабе сілу педагогічнага таленту Аляксандра Навумавіча, ніколі не забывае яго незычальнае зноўна, творчае натхненне на ўроках, пошуку адначасна вельмі ацвітае, ён перадаў запаводлі яго вышчых вышчых і крыжынаў.

Заночыўшы ў 1937 годзе аспірантам Маскоўскай кансерваторыі ў прафесара А. І. Ямпольскага, ён прыехаў працаваць у Беларусь. У сценках нашай кансерваторыі разгавулася яго педагогічнае дэяванне. Той, хто ацнуў на сабе сілу педагогічнага таленту Аляксандра Навумавіча, ніколі не забывае яго незычальнае зноўна, творчае натхненне на ўроках, пошуку адначасна вельмі ацвітае, ён перадаў запаводлі яго вышчых вышчых і крыжынаў.

Заночыўшы ў 1937 годзе аспірантам Маскоўскай кансерваторыі ў прафесара А. І. Ямпольскага, ён прыехаў працаваць у Беларусь. У сценках нашай кансерваторыі разгавулася яго педагогічнае дэяванне. Той, хто ацнуў на сабе сілу педагогічнага таленту Аляксандра Навумавіча, ніколі не забывае яго незычальнае зноўна, творчае натхненне на ўроках, пошуку адначасна вельмі ацвітае, ён перадаў запаводлі яго вышчых вышчых і крыжынаў.

Заночыўшы ў 1937 годзе аспірантам Маскоўскай кансерваторыі ў прафесара А. І. Ямпольскага, ён прыехаў працаваць у Беларусь. У сценках нашай кансерваторыі разгавулася яго педагогічнае дэяванне. Той, хто ацнуў на сабе сілу педагогічнага таленту Аляксандра Навумавіча,